

Берестецький Олег Петрович

Начальник Зборівської ДПП Кременецького управління

ГУ ДФС у Тернопільській області

berest.olepr@gmail.com

ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Соціально-економічні перспективи будь-якої сучасної країни тісно пов'язані з ефективністю функціонування та збільшенням частки суб'єктів малого бізнесу в загальній структурі економіки. Активний розвиток цього найбільш мобільного та креативного сектору економіки дозволяє суттєво збільшити рівень виробництва та зайнятості населення, уникнути територіальних диспропорцій і забезпечити формування доходів місцевих бюджетів, таким чином підвищити конкурентоспроможність економіки в цілому. Підтримка та всебічне сприяння розвитку малого бізнесу має бути важливим завданням державної економічної політики. Серед інструментів такої політики особливої уваги заслуговують фіскальні інструменти, адже рівень оподаткування є одним із принципових факторів, що визначають ефективність бізнесу для його власників. Для України вивчення досвіду європейських країн щодо формування ефективної податкової політики, побудови і сучасних напрямків удосконалення їх податкових систем, а також оптимізації рівня оподаткування є актуальним, по-перше, з позиції використання ефективних податкових механізмів розвинених країн у власній податковій політиці, а по-друге, з точки зору гармонізації податкових систем і сприяння прискоренню інтеграції України у європейський простір.

Питання стосовно визначення впливу податкового навантаження на реалізацію економічних інтересів суб'єкта господарювання, розрахунку оптимальної величини й розподілу податків на загальнодержавному рівні, їх розподілу між платниками податків, справедливого розподілу податкового тягаря, а також моніторингу показників навантаження у світі й порівнянні їх з національними, потребує подальшого дослідження.

Негативно вплинуло на розвиток національної економіки відсутність виважених, спланованих і прогнозованих рішень в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності й ефективної податкової політики, що призвело до збільшення тіньового сектору, корупції та недостатнього рівня довіри з боку населення. До збільшення податкового навантаження на суб'єктів господарювання, громадян і суспільство в цілому призводить, попри усі нововведення та реформаторські заходи, недосконалість механізму адміністрування податків. Високий рівень податкового навантаження сприяє переміщенню капіталу за кордон, зменшує економічну активність, сповільнює темпи росту валового внутрішнього продукту. Бюджети усіх рівнів, за низького рівня податкового навантаження, недоотримують кошти та не можуть фінансувати програми економічного і соціального розвитку.

Досить дискусійним є питання методики стосовно обчислення податкового навантаження. Воно є підґрунтям для існування великої різноманітності поглядів щодо розрахунку податкового навантаження й тому неодноразово розглядалось у працях багатьох економістів. У наукових дослідженнях переважно вимірником податкового навантаження є самі податкові ставки, частка чистих податків у валовому внутрішньому продукті (що охоплює податки на продукти, виробництво та імпорт), рівень податків у розрахунку на одного зайнятого та на душу населення, частка податків у виторгу від реалізації продукції, обсяг чистих податків, відображених у національних рахунках, де, окрім податків на продукти, виробництво та імпорт, враховуються податки на дохід і майно, а також податки на заробітну плату [1].

Порівняно з іншими країнами, номінальний рівень податкового навантаження в Україні не більший, ніж у США, Канаді, Великобританії та Німеччині, проте реальне податкове навантаження, яке враховує ще й віддачу податкової системи, тобто рівень задоволення потреб платників за рахунок податків, є значно більшим. Так, порівняно, наприклад, із соціально орієнтованою Швецією, де величина податкового тягара становить близько 55% ВВП, в Україні рівень податкового навантаження є значно меншим і коливається в межах 33-36%. Проте твердження, що

податкове навантаження для шведів більше, ніж для українців, є помилковим, оскільки частка податків, що повертається населенню при перерозподілі доходів бюджету, для перших становить близько 85%, тоді як у нас вона не перевищує 30%.

У різних країнах різні рівні податкового навантаження пояснюються особливостями фінансової політики соціально-економічного розвитку та механізмом побудови системи оподаткування. Тому податкове навантаження може бути високим навіть за низького рівня оподаткування. Тому важливим завданням є оптимізація податкового навантаження. У середньостроковій перспективі для цього необхідне:

1) розширення бази оподаткування та зменшення податкових ставок, що сприятиме зниженню податкового навантаження на суб'єкти господарювання. Збільшення надходжень до бюджету повинно відбуватися за рахунок розширення податкової бази й збільшенні платників податків;

2) податкову базу доцільно збільшувати при достатній кількості ефективних податків;

3) покращення системи податкового адміністрування податків та зборів.

4) рівномірний розподіл податкового навантаження в залежності від виду діяльності;

5) вдосконалення системи податкового контролю, яка б дозволила запобігти ухиленню від податків власне платниками податкових платежів;

6) покращення системи пільгування й ефективного використання податкових пільг;

7) формування необхідних умов задля активації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки [2].

Список використаних джерел:

1. Бойко А.А. Податкове навантаження як критерій ефективності податкової політики. *Збірник студентських наукових праць*. Одеса. 2013. № 2. С. 334–341.

2. Ткачик Л.П. Оцінка рівня податкового навантаження в Україні. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/13-2015/48.pdf> (дата звернення 20.02.2019).